dosti drahnou dobu, než po porodu počnou dýchati; zemře-li takovéto dítko v této době, vymyká se otázka životnosti nezřídka úplně lékařskému posouzení v případu obdukce. Jsou-li na takovéto mrtvole dětské rány, možno po případě z povahy jich dovozovati, zda dítě bylo živé čili nic.

Stanoviti čas, jak dlouho dítě po porodu žilo, lze někdy nejspíše ještě dle povahy pupku a pupečníku, jakož i dle obsahu střev. Soudní lékař pytvaje mrtvolu novorozence má vždy na mysli míti způsoby možnosti, kterýmiž dá se vysvětliti smrt dítěte před porodem, za porodu anebo po porodu přirozenými příčinami. Zvláštní soudní význam mohou zde míti dle okolností případy, kde nastala smrt udušením z přirozené příčiny, a dále smrt při porodu dle udání náhle rodičku přepadnuvší, jakož i vzácné případy smrti zakrvácením, jehož příčinou byl pupečník špatně podvázaný nebo vůbec nepodvázaný. Nejčastěji vyskytují se tyto případy zavraždění dítěte: usmrcení povstalé poraněním lebky tupým předmětem, při čemž dlužno míti na zřeteli případná poranění podmíněná aktem porodním, jakož i nepravidelný vzrůst kostí, dále možná náhodná takováto zranění po smrti se přihodivší; další případy jsou zabití, usmrcení úderem, šlápnutím na jiné částky těla, kteréž pak většinou spolu s poraněním hlavy se vyskytují.

Usmrcení způsobené pádem těla dětského tím způsobem, že se dítě svrhne ze značnější výšky, následkem čehož povstati mohou smrtelná poranění vnitřní. Násilné zadušení dítěte přikrývkou z měkkých předmětů, ve kterémžto případu zejména dlužno pátrati případně po přirozených příčinách zadušení, jež lze nezřídka jen stíží zjistiti; dále ucpání otvorů dýchacích, při čemž mohou se ukázati odřeniny kůže, stopy po nechtech od prstů, kteréž v řídkých případech mohou býti způsobeny svépomocí rodičky; i tu musí při posuzování případu lékař pečlivě uvážiti, co se mu udává o průběhu porodu; násilné zardousení ucpáním úst a hrtanu prsty nebo jinakými předměty, při čemž povstávají na hrtanu rozsáhlé trhliny; násilné usmrcení uškrcením, zardousením, utopením. Konečně vyskytují se případy zavraždění dítěte, kde jedná se o úmyslné opomenutí potřebné pomoci; sem patří jmenovitě případ, když matka neposkytne novorozenci ochrany před vnějšími škodlivými vlivy nebo když dá mu zahynouti hladem.

Záznam knihovní.

Záznam neboli prenotace jest knihovní zápis, jehož účinkem jest nabytí, převod, obmezení nebo zánik knihovních práv pod výminkou, že nápotomně spraven bude (§ 8 odst. 2 knih. z.). Záznam se připouští, jestliže předložená listina nemá sice veškerých náležitostí potřebných ku vkladu, avšak má všeobecné náležitosti ke knihovnímu zápisu (§ 35 knih. z.).

I. Záznam práva zástavního.

K tomu vyhledává se:

1. Osvědčení pohledávky; osvědčení takové záleží v tom, když na př. v soukromé listině určitému věřiteli pro určitou pohledávku nebo pro určitý úvěr poskytnuto jest právo zástavní (rozh. ze dne 19. srpna 1873 č. 8248, časop. »Ger. Halle« z r. 1874 č. 5). Nastává otázka, může-li se státi záznam práva zástavního na základě směnky opatřené prohlášením, že se pro určitou pohledávku zástavní právo zřizuje. Otázka tato jest sporna; celá řada rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního svědčí této otázce kladně (tak zejména rozh. ze dne 25. září 1873 č. 9429

sb. č. 5092, časop. »Ger. Ztg.« z r. 1874 č. 23, časop. »Zeitschr. f. Not« z r. 1874 č. 40; rozh. ze dne 16. července 1875 č. 7530 sb. č. 5797, časop. »Ger. Halle« z r. 1876 č. 3, časop. »Ger. Zeit.« z r. 1876 č. 17; rozh. ze dne 28. října 1875 č. 11.869 dovozující, že přijatí na směnce vyznačené zakládá závazek trassáta zaplatiti směnku, že tedy tím dostatečně pohledávka osvědčena jest); kdežto rozh. ze dne 29. září 1875 č. 10.475 časop. »Ger. Zeit.« č. 7 a rozh. ze dne 9. srpna 1876 č. 8808 časop. »Ger. Halle« z r. 1877 č. 99 zastávají náhled opáčný, ježto prý zřízení zástavního práva v kontextu směnky odporuje povaze směnky, a takováto listina není prý již směnkou, pročež se tím pohledávka neosvědčuje, a tudíž záznam místa nemá. Souhlasiti jest s těmito posledními rozhodnutími, jelikož v právu směnečném dlužno přísně šetřiti té zásady, že smí se do směnky pojati jen to, co náleží dle řádu směnečného k náležitostem směnky, nic více a nic méně a že všechna jiná prohlášení neplynoucí z práva směnečného odnímají směnce vlastnost kontraktu formálného oslabujíce nebo rušíce naprosto jeho platnost. Rovněž nemůže míti místa záznam práva zástavního na základě neformálných nebo promlčených směnek (rozh. květnové z r. 1879 č. 4998 sb. č. 7447, časop. »Zeit. für Not« z r. 1879 č. 28).

2. Osvědčení právního důvodu k právu zástavnímu:

Záznam práva zástavního na základě výtahů z knih obchodních může se povoliti jen tehdy, když osvědčen jest i právní důvod práva zástavního (rozh. ze dne 29. října 1872 č. 1114 rep. nálezů č. 25). Dopis, v němž se někdo nabízí ku zajištění jistého dluhu, jest dostatečným osvědčením důvodu právního k zřízení práva zástavního (rozh. ze dne 18. března 1874 č. 2577 sb. č. 5303, časop. »Ger. Halle« z r. 1874 č. 235), a rovněž i písemné prohlášení dlužníka, že chce dáti jistotu celým svým jměním movitým i nemovitým (rozh. ze dne 11. prosince 1873 č. 11.104 sb. č. 5168), podobně i notářský spis hodící se k exekuci, v němž dlužník k zajištění určité pohledávky upíše celé movité i nemovité jmění své (rozh. ze dne 31. března 1875 č. 3257, sb. č. 5677, časop. »Zeit. für Not« z r. 1875). Naproti tomu učiněna byla opačná rozhodnutí v té otázce, zda vyhledává se k záznamu peněžitého legátu (odkazu) zvláštního průkazu o právním důvodu k právu zástavnímu; rozh. ze dne 11. července 1876 č. 7906 sb. č. 6202, časop. »Zeit. für Not« z r. 1877 č. 2, časop. »Ger. Halle« z r. 1876 č. 91 poznamenává, že při peněžitém legátu není potřebí onoho průkazu, kdežto rozhodnutí ze dne 20. listopadu 1877 časop. »Ger. Zeit.« z r. 1878 č. 98 za nutné prohlašuje osvědčení právního důvodu takového i při legátu; s náhledem tímto posledním dlužno souhlasiti na základě jasného předpisu § 36 knih. z., poněvadž tento neposkytuje nijaké opory právní pro náhled, že by při odkazech nastati měla výjimka.

Na základě žádosti doložené pouhou směnkou nelze povoliti záznam ku zajištění dotyčné sumy směnečné, jelikož důvod právní k zástavnímu právu se pouhou směnkou neosvědčuje (rozh. ze dne 9. srpna 1881 č. 9101 sb. č. 8464, časop. »Ger. Halle« z r. 1881 č. 84).

II. Záznam práva zpátečné koupě, práva předkupního a práva nájemního místo má jen v té případnosti, když dostatečně osvědčí se jak existence práva, tak i přivolení ku zápisu jeho (§ 37 knih. z.).

III. Záznam na základě veřejných listin místo má:

1. na základě soudních nálezů první a vyšší stolice, jimiž se sice věcné právo bezpodmínečně přiznává nebo odepírá, kteréž ale nevešly

ještě v moc práva; na základě směnečných platebních příkazů, kteréž ještě nevešly v moc práva, může býti záznam práva zástavního vydobyt toliko cestou směnečné exekuce k zjištění a to jedině u soudce nalézajícího (srv. rozh. ze dne 8. října 1873 č. 9657 sb. č. 5102, časop. »Zeit. für Not« z r. 1873 č. 53; rozh. ze dne 7. ledna 1874 č. 12.743 sb. č. 5215, časop. »Ger. Halle« z r. 1874 č. 9 a ze dne 25. listopadu 1874 č. 12.508); na základě platebního rozkazu vydaného v řízení upomínacím nelze před uplynutím čtrnáctidenní lhůty k odporu vyměřené, jakož i při položeném odporu povoliti záznam práva zástavního (rozh. ze dne 29. března 1876 č. 3890 sb. č. 6081, časop. »Ger. Zeit.« z r. 1876 č. 47).

2. Na základě soudních opatření, jimiž povoluje se záznam jakožto exekuce ku zajištění. Záznam práva zástavního jakožto exekuci k zajištění povoliti lze, pokud běží lhůta ku podání odvolání, i bez předchozího odvolání odpůrcova, je-li sporná věc takové tvářnosti, že vítězná strana potřebí má zajištění takového (rozh. ze dne 31. prosince 1878 č. 14.440 sb. 7791 časop. »Ger. Zeit.« z r. 1880 č. 38; ze dne 30. prosince 1879 č. 14.215 sb. č. 7709, čas. »Zeit. für Not.» z r. 1880 č. 16). Nelze-li vyhověti žádosti za vtělení exekučního práva zástavního pro určitou pohledávku a žadatel neucházel se o exekuci k zjištění, nemůže se ani záznam práva zástavního povoilti (rozh. ze dne 17. června 1874 č. 6287 sb. č. 5399, časop. »Ger. Halle« z r. 1874 č. 56).

Rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního jeví podstatně rozdílná mínění v otázce, zda připustiti lze záznam práva zástavního jakožto exekuci k zajištění i v té případnosti, když nebyl podán průkaz o nezbytnosti onoho zajištění. Značný počet rozhodnutí řeší otázku tuto kladně, jiná rozhodnutí zastávají opáčné mínění. Při řešení otázky této nesmí se však se zřetele pustiti ona okolnost, že § 259 knih. z. stanoví v závěrečné větě své výjimku z pravidla, že lze vésti exekuci toliko na základě právoplatného rozsudku, že tedy dlužno výjimky přísně vykládati a důsledky vždy k exekuci zjišťovací, žádá-li se o ni na základě § 259 knih. z., požadovati musí se průkaz o nezbytnosti zjištění.

3. Na základě zakročení veřejných úřadů v oněch případech, kde úřady tyto základem svého oboru působnosti povolány jsou naříditi z úřední povinnosti zástavní zjištění nároků státní pokladny nebo oněch fondů a ústavů, jež jsou ve správě státu, země nebo některé obce, jakož i náhradních nároků ze správy jmění stojícího pod vrchním opatrováním soudů; tedy ku př. na základě platebních rozkazů úřadů berních, jichž doručení není vykázáno, lze povoliti jedině záznam práva zástavního ku zjištění dotyčných poplatků (rozh. ze dne 4. února 1873 č. 866 sb. č. 4864 časop. »Zeitschr. für Nat.« z r. 1873 č. 25); na základě dožádání politických úřadů možno jedině domáhati se zajištění oněch pohledávek, které k řízení soudnímu se nehodí (rozh. ze dne 24. července 1890 č. 8941, časop. »Ger. Halle z r. 1890 str. 305).

IV. Záznam výmazu.

Složí-li se k soudu obnos dluhu hypotekárního, kteréhož nelze věřiteli zaplatiti z některého důvodu naznačeného v § 1425 o. o. z., nebo vzhledem k němuž věřitel plátci dle § 1422 o. o. z. teprve postoupiti má práva svá, pak předloží-li se úřední listina o soudním složení, místo má záznam za účelem výmazu nebo za účelem převodu pohledávky plátci

(§ 39 knih. z.). K vymožení záznamu ve smyslu § 39 knih. zák. vyhledává se jen předložení úřední listiny o soudním složení, nikoli však spravení jeho (rozh. ze dne 20. listopadu 1877 č. 13.714 sb. č. 6664 časop. »Jur. Bl.« z r. 1878 č. 9). Záznam výmazu pohledávky hypotekární připouští se i jen do výše obnosu složeného ve prospěch hypotekárního věřitele (rozh. ze dne 11. listopadu 1884 č. 12.721 sb. č. 10.249 časop. »Ger. Halle« z r. 1885 str. 267; viz také čl. »Výmaz knihovní«).

V. Spravení záznamu.

Každý záznam zakládá nabytí, převod, obmezení nebo zrušení věcného práva toliko za té podmínky, že bude spraven, a toliko v tom rozsahu, v jakém spraven bude (§ 40 knih. z.). Spravení může se státi:

1. na základě prohlášení hodícího se ku vkladu a učiněného onou osobou, proti které byl záznam zapsán;

2. v případech § 38 knih. z. na základě výkazu o tom, že hodí se již k exekuci zaznamenaný soudní nález nebo právoplatným nálezem příslušného úřadu, jenž povolán jest rozhodnouti o existenci zjištěného nároku;

3. nálezem vyneseným v procesu od příslušného soudu proti oné osobě, proti níž záznam vydobyt byl.

Spravení vydobytého záznamu pro pohledávky eráru právoplatným nálezem úřadu správního není vázáno určitou lhůtou (rozh. ze dne 21. srpna 1883 č. 9644, rep. nál. sv. 1 č. 265; viz též čl. »Žaloba spracovací«).

VI. Účinek záznamu.

Jestliže záznam uznán jest za spravený, budiž k žádosti účastníkově do pozemkové knihy provedené spravení zapsáno po rozumu právoplatného nálezu. Jestliže však záznam za spravený uznán nebyl, budiž na základě právoplatného nálezu k žádosti účastníkově vymazán (§ 46 knih. z.); podobně nařídití sluší k žádosti výmaz, jestliže záznam není spraven v zákonné nebo prodloužené lhůtě. Byl-li záznam práva vlastnického vydobyt naproti tomu, kdo vtělen jest za vlastníka určité nemovitosti, lze sice povoliti další zápisy i naproti vtělenému i naproti zaznamenanému vlastníku, avšak právní trvání jich závisí na tom, zda záznam práva vlastnického bude spraven čili nic. Bude-li záznam ten spraven, buďtež při zápisu spravení z úřední povinnosti zároveň vymazány veškery ony zápisy, které vydobyty byly naproti vtělenému vlastníku teprve po onom zakročení, k němuž záznam práva vlastnického povolen byl. Jestliže se však záznam práva vlastnického vymaže, buďtež z úřední povinnosti současně vymazány ony zápisy, jež staly se na základě tohoto záznamu.

Ustanovení tato platí i pro ten případ, když byl proti majiteli zástavním právem zjištěné pohledávky vydobyt záznam převodu pohledávky té na nějakou jinou osobu (§ 49 knih. z.). Povolí-li se výmaz zaznamenané pohledávky, dojde současně k výmazu zápisů mezi tím povolených, jako v případě výmazu záznamu práva vlastnického a v případě splněného spravení záznamu výmazu (rozh. ze dne 18. února 1874 č. 734 časop. »Jur. Bl.« č. 87). Rovněž mohou zaznamenati se bez dalšího na nemovitosti nějaké osoby zaznamenané s doložkou § 822 o. o. z. závady dotýkající se předcházejících držitelů oné nemovitosti (rozh. ze dne 29. března 1881 č. 3187 sb. č. 8347 časop. Zeitschr. für Not.« z r. 1882 str. 187, časop. »Jur. Bl.« z r. 1884 str. 104).